Cu privire la procesul de unificare a conceptului de asistență umanitară migranților indiferent de calificarea lor din punct de vedere al dreptului internațional

***GUȘANU Corneliu**, doctorand ULIM*
Recenzent: ***DORUL Olga**, doctor în drept, conferențiar universitar*

Efectuarea unui studiu privind tendințele de unificare a cadrului normativ ce reglementează diverse categorii de persoane ce solicită asistență umanitară este argumentată prin faptul că organizațiile internaționale implicate în procesul de acordare a asistenței umanitare, tot mai insistent vorbesc despre necesitatea schimbării conceptului de categorizare a migranților, inclusiv a celor regulamentari și iregulamentari.
***Cuvinte-cheie**: asistență umanitară, migrant, refugiat, solicitant de azil.*

On the Process of Unifying the Concept of Humanitarian Assistance to Migrants Regardless of Their Qualification in Terms of International Law
Conducting a study on the trends of unification of the normative framework that regulates various categories of people requesting humanitarian assistance is argued by the fact that international organizations involved in the process of granting humanitarian assistance, increasingly insist on talking about the need to change the concept of categorizing migrants, including of the regulatory and irregular ones.
***Keywords**: humanitarian assistance, migrant, refugee, asylum seeker.*

Introducere

Procesul contemporan de globalizare dictează condițiile sale, inclusiv prin intermediul provocării unui flux masiv al migranților. În asemenea situații statele deseori nu pot face față acestui proces, fiind necesară o coordonare, atât la nivel regional, cât și la nivel internațional. Important este să fie găsită acea soluție optimă pentru state, pe de o parte și pentru organismele internaționale specializate, pe de altă parte. Tendința este evidentă — statele industrial-dezvoltate încearcă, prin orice mijloace posibile, să limiteze accesul migranților pe teritoriul său, iar organismele internaționale — încearcă să monitorizeze procesul de punere în aplicare și respectare a angajamentelor asumate de către acestea pe plan internațional în materie umanitară.

Este bine cunoscut faptul că migranții constituie categoria cea mai vulnerabilă în perioadă de criză. Or, orice conflict armat, indiferent de calificarea acestuia — internațional sau non-internațional — generează un număr mare de persoane refugiate

sau intern deplasate, care, deseori rămân în afara cadrului legal aplicabil categoriilor de persoane în timp de conflict armat. Totodată, se observă și prezența unei rivalități neargumentate între diverși actori implicați în acordarea asistenței victimelor, printre care se evidențiază Comitetul Internațional al Crucii Roșii (ICRC), Înaltul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați (UNHCR), Medicii fără frontiere etc. Totuși, numărul crescând de crize în diverse regiuni ale globului, dar în egală măsură și cataclismele naturale, sărăcia, lipsa apei potabile etc., toate acestea împreună fac ca problematica asistenței umanitare să devină una din cele mai importante, astfel devenind parte a problematicilor, reglementarea cărora se axează pe caracterul cutumiar al normelor drept internațional.

Eforturile întreprinse de UNHCR la nivel global pentru acordarea ajutorului refugiaților

Atenționăm că la începutul anului 2008, numărul global al persoanelor de interes pentru UNHCR era de 31.7 milioane. Această cifră include o creștere atât a numărului de refugiați (11.4 milioane în 2007 comparat cu 9.9 milioane în 2006) cât și a numărului de persoane deplasate intern și aflate sub mandat UNHCR (13.7 milioane în 2007 comparat cu 12.8 milioane în 2006).[1]

Persoanele de interes pentru UNHCR sunt atât refugiații, cât și solicitanții de azil, refugiații care se întorc în tarile de origine, apatrizii și o parte dintre cele aproximativ 26 de milioane de persoane relocate în țara de origine — cunoscute sub numele de persoane deplasate intern.

Convenția din 1951 privind statutul refugiaților — document ce a stat la baza statutului de creare a UNHCR — definește refugiatul ca fiind „*o persoană care, datorită unei temeri bine întemeiate de a fi persecutat datorită rasei, religiei, naționalității, apartenenței la un anumit grup social sau opiniilor sale politice, se află în afara tarii a cărei cetățenie o are și care nu poate sau, datorită acestei temeri, nu dorește să se pună sub protecția acestei tari; sau care, neavând nici o cetățenie și găsindu-se în afara tarii în care avea reședința obișnuită (…) nu poate sau, datorită respectivei temeri, nu dorește să se reîntoarcă*". Instrumente regionale, precum Convenția Organizației pentru Unitatea Africană (OUA) pentru Refugiați din 1969 și Declarația de la Cartagena din 1984 privind America Latină, au extins definiția pentru a include explicit și *persoanele refugiate ca urmare a izbucnirii unui război sau conflict civil.*

De la înființarea sa, UNHCR a susținut peste 50 de milioane de persoane în eforturile acestora de a începe o nouă viață, astfel câștigând două Premii Nobel pentru Pace, în 1954 și 1981.

---

1 Gamurari V. Unificarea normelor în materie de azil și de refugiați în practica statelor și a organismelor internaționale. În: Materialele colocviului internațional „Promovarea drepturilor omului în contextul integrării europene: teorie și practică„ cu genericul „Metode și forme de racordare a cadrului juridic în materie de azil și de refugiați al Republicii Moldova și al Uniunii Europene„. Chișinău, 10.12.2010. Chișinău: Notograf Prim. 2012, p.12.

Responsabilitatea cea mai importantă a UNHCR, cunoscută sub numele de „*protecţie internaţională*“, este aceea de a se asigura atât de faptul că refugiaţilor li se respectă principiile fundamentale ale drepturilor omului, printre care şi posibilitatea acestora de a solicita azil, cât şi aplicarea principiului nereturnării. Organizaţia promovează încheierea de acorduri internaţionale privind refugiaţii, monitorizează respectarea de către guverne a actelor normative internaţionale şi oferă persoanelor de interes asistenta de bază, precum hrană, apă, adăpost şi asistenta medicală.

În eforturile întreprinse în asistarea refugiaţilor, UNHCR promovează 3 *soluţii durabile*:

— integrarea în ţara de azil;
— repatrierea voluntară în ţara de origine;
— relocarea într-o ţară terţă.

Repatrierea voluntară în ţara de origine este cea mai dorită, dar din păcate acest lucru nu este întotdeauna posibil, din cauza evenimentelor din ţara de origine, ce nu permit o astfel de întoarcere. În aceste cazuri, UNHCR ajută refugiaţii să înceapă o viaţa nouă în altă parte — fie în ţara unde aceştia au solicitat iniţial azil, fie într-o ţară terţă, dispusă a le accepta relocarea.

Programele UNHCR sunt finanţate prin contribuţii voluntare — în majoritate provenind din partea guvernelor, dar şi din partea altor persoane fizice sau organizaţii. De asemenea, UNHCR primeşte şi o contribuţie limitată de la bugetul Naţiunilor Unite pentru a acoperi o parte din costurile administrative.

Aşa, de exemplu, în 2008, printre programele importante de asistenţă desfăşurate de UNHCR, se numără cele din Irak, Republica Democrată Congo, Republica Central Africană, Ciad, Darfur, Columbia, Somalia, Sri Lanka, Afganistan, Liberia, Sudanul de Sud, Uganda etc.

Referindu-ne la problema refugiaţilor, constatăm că pentru început ea reflecta doar situaţia de pe continentul european, fapt expres prevăzut în art. 1 al Convenţiei de la Geneva din 1951 privind statutul refugiaţilor. Însă, la moment nu au fost luate în calcul procesele de decolonizare în diverse colţuri ale lumii, în special în Africa. Ca rezultat, statele africane, ciocnindu-se cu un număr catastrofal de refugiaţi şi persoane intern deplasate, impuse de războaiele de decolonizare din anii'60 ai secolului XX, au încercat să găsească soluţia de sine stătător. Reacţia a fost imediată — fiind pus în faţa situaţiei în care *de facto* va fi scoc din joc, UNHCR a organizat o conferinţă diplomatică la Bellagio în anul 1967, obiectivul principal a căreia era excluderea restricţiilor prevăzute de art. 1 al Convenţiei de la Geneva din 1951. În rezultat a fost adoptat „Protocolul de la Bellagio“, numit şi „Protocolul de la New York“, care elimină referinţa temporară a articolului 1A2. Însă problema în cauză are şi altă latură — din acest moment statele occidentale au proclamat închiderea administrativă a frontierelor sale, ca rezultat în aceste ţâri, nivelul de respingere a cererilor de azil a crescut brusc, atingând în unele cazuri cifra de 90-100 %, cum ar fi cazul Europei.

Careva refugiaţi originari din Asia de Sud-Est (*Boat-people*) sau din cei ce au scăpat de dictaturile instalate în ţările Americii de Sud, s-au acomodat încă în anii

1970. Însă de aici încoace, volumul de respingere a cererilor a crescut mereu, atingând apogeul pe la mijlocul anilor 1980. Această dimensiune post-colonială de respingere a solicitanților s-a păstrat până în zilele noastre, la care s-au alăturat migranții din statele Africii de Nord.

Probleme actuale comune ale organismelor internaționale și ale statelor

Migrația mixtă

Refugiații și alți indivizi se deplasează tot mai des alături unul de altul. Ei aleg frecvent aceleași itinerarii și aceleași mijloace de transport și, în lipsa unor posibilități legale de a ajunge pe teritoriul unui stat, se recurge la metode de deplasare iregulară, precum și la servicii a transportatorilor. Acest fenomen de migrației mixte, amploarea căruia în lume este în creștere, pune UNHCR și partenerii săi în fața unor dificultăți majore. Prima constă în supravegherea ca refugiații să beneficieze de protecția de care au dreptul și să se asigure că controalele puse în aplicare de către state la frontieră, nu-i v-or împiedica să solicite azil. Cea dea doua constă în asigurarea unei protecții acelor persoane ce încearcă să se salveze de o eventuală detenție arbitrară, de tratamente rele, aplicabile atât refugiaților, cât și migranților, pentru a nu admite condamnarea acestora la o existență ilegală dură, instituită, de regulă, în situațiile în care drepturile acestora sunt amenințate. Pentru a se opune acestor probleme în 2010 UNHCR a continuat aplicarea unei susțineri în Planul său de acțiuni din cele zece puncte privind protecția refugiaților și a mișcărilor migraționiste mixte. Planul prevede eforturi deja întreprinse în bazinul mediteraneean, în America centrală și în Caraibe, în Asia de Sud-Est și în Golful Aden.

Ultimii ani au fost marcați printr-o preocupare crescândă din partea comunității internaționale față de situația refugiaților care se află la limita capacităților sale în exil, fără a spera la o remediere a sorții sale prin repatriere benevolă, prin instalare și integrare pe loc sau prin reinstalare într-o țară terță. Această preocupare a fost motivată în mare parte prin următoarea constatare: refugiații de lungă durată sunt obligați să trăiască în împrejurări extrem de penibile și periculoase unde acestea se confruntă cu cele mai mari dificultăți pentru a beneficia de un statut juridic sigur, pentru a-și exercita dreptul la libera deplasare și a-și procura mijloace viabile de existență. Urmată de o inițiativă specială lansată de Înaltul Comisar, Organizația caută să încurajeze comunitatea internațională să se atenționeze asupra situației a unor popoare refugiate de mai mult timp în diferite colțuri ale lumii. Aceste inițiative vizează un triplu obiectiv: atenționarea asupra situației unor populații refugiate de mai mult timp, ameliorarea condițiilor de viață a refugiaților care nu au putut găsi o soluție pentru a-și ameliora soarta și prevenirea apariției a unor asemenea situații prin măsuri adecvate luate în fazele inițiale ale oricărei crize noi.[2]

2 Idem, p. 13.

Reîntoarcerea și reintegrarea

În cadrul eforturilor pentru remedierea situației populațiilor refugiate de lungă durată, UNHCR continue să ofere repatrieri, care trebuie să fie liber exprimate, urmate de o reintegrare viabilă în țările de origine ca una din priorități. În 2009 acesta politică a fost pusă în aplicare în mai multe state, în care sunt puse în aplicare programe de repatriere de amploare, în special este vorba despre Afganistan, Burundi, Republica Democratică Congo, Mauritania și Sudanul de Sud. În toate aceste situații capacitatea de absorbție este limitată, astfel că UNHCR și partenerii săi trebuie să joace un rol cheie, aducându-și sprijinul repatriaților și comunităților acestora pe parcursul fazei inițiale a procesului de reintegrare. În parteneriat cu statele donatoare, actorii de dezvoltare și țările de origine, Înaltul Comisariat continue să promoveze incorporarea activităților de reintegrare în planurile de dezvoltare naționale și locale. UNHCR se angajează în egală măsură în cooperare cu autoritățile și societatea civilă să întărească capacitățile naționale la diverse chestiuni importante pentru repatriați, prestația fiind statul de drept, eliberarea actelor de identitate, restituirea terenurilor și a bunurilor imobiliare.

Protecția internațională

Obiectivele prezentei UNHCR este garantarea drepturilor fundamentale ale refugiaților, dar și ale altor persoane, care reiese din competenta sa de a supraveghea, de fiecare dată când aceasta este necesar, ca aceste drepturi să fie protejate și respectate. Între timp, organizația trebuie să depășească obstacole considerabile pentru a se achita cu această misiune, deoarece ea își desfășoară activitatea în condiții de insecuritate, pentru a avea acces umanitar în zonă și să acorde ajutorul necesar. Obiectivele strategice globale ale UNHCR oferă organizației un suport pentru a ajuta înlăturarea acestor obstacole. Pentru realizarea primului obiectiv strategic global, este vorba despre garantarea normelor de protecție internațională tuturor persoanelor ce tine de competenta sa, UNHCR stabilește prioritar asigurarea accesului la azil și respectarea principiului *non-refoulement*. În egală măsură este necesară prevenirea și combaterea exploatării și violenței, inclusiv violenței sexuale, în raport cu persoanele deplasate reieșind din competenta sa, consolidarea protecției refugiaților în cadrul mișcărilor migratoare, care devin tot mai ample și menținerea caracterului civil al lagărelor pentru refugiați.[3]

Cel de-al doilea obiectiv strategic al UNHCR constă în dezvoltarea unui regim de protecție umanitară. În acest sens, el încurajează respectarea Convenției din 1951 și ajută statele care s-au angajat să adere la normele de protecție internațională și să se achite cu obligațiile sale. UNHCR pledează pentru o aplicare completă a definiției refugiatului în sensul Convenției din 1951 în regimurile de azil ale statelor. El caută să amelioreze legislațiile, politicile și practicile în materie de azil și se angajează să consolideze capacitatea statelor de a solicita acordarea azilului și protecției. Protecția apatrizilor și punerea în aplicare a necesităților intern deplasaților la fel sunt pe prin plan ale preocupărilor UNHCR.

3 Idem, p. 14.

Tendințe în abordarea migranților în viziunea unor organizații internaționale umanitare

Pentru a argumenta fundamental un domeniu, este necesar de a elabora anumite reguli, care, la rândul său, v-or constitui direcţia de dezvoltare a instituţiilor corespunzătoare. Anume din acest punct de vedere trebuie privite principiile generale declarate în cadrul Politicii Federaţiei Internaţionale a Societăţilor Crucii Roşii şi Semilunii Roşii, care sunt formulate reieşind din acţiuni şi nu din punct de vedere al tipologiei.[4] Pentru a înţelege mai bine problemele cu care se confruntă organizaţiile implicate în acordarea ajutorului umanitar, dar şi pentru a conştientiza care sunt viziunile acestora pentru viitor, ne propunem, pentru început să enumerăm aceste principii, care, trebuie să recunoaştem, din start au trezit discuţii printre experţi. Aşa dar, acestea sunt zece la număr, după cum urmează:

1) Concentrarea asupra necesităţilor migranţilor, inclusiv a lipsei de protecţie pentru aceştia.
2) Includerea problemei migranţilor în programul de activitate a organizaţiilor umanitare.
3) Contribuirea la realizarea necesităţilor vitale ale migranţilor.
4) Recunoaşterea drepturilor migranţilor.
5) Condiţionarea ajutorului şi protecţiei cu activitatea umanitară în interesul migranţilor.
6) Instituirea unui parteneriat în interesul migranţilor.
7) Lucrul pe itinerariile migranţilor.
8) Acordarea ajutorului migranţilor ce revin acasă.
9) Ajutorul umanitar la deplasarea populaţiei.
10) Micşorarea poverii problemelor migraţiei pentru acele comunităţi de unde provin migranţii.

Pentru unul din principalii actori pe segmentul asistenţei umanitare — ICRC — decisiv a fost anul 2007, dat fiind că anume în acest an conducerea de vârf a Mişcării Crucii Roşii şi Semilunii Roşii, inclusiv în cadrul celei dea XXX-a Conferinţe a Crucii Roşii şi Semilunii Roşii, pentru prima dată a recunoscut faptul, că în viitor, migraţia (în sens larg al acestui termen) va deveni una din problemele de bază şi de o importanţă strategică. Mai mult, recomandările elaborate în acelaşi an prevedeau că la soluţionarea aspectelor umanitare ale migraţiei, Crucea Roşie şi Semiluna Roşie trebuie să aibă o abordare exclusivă, care să nu depindă de statutul migrantului, situaţia căruia trezeşte îngrijorare. Astfel, necesităţile şi părţile vulnerabile ale migranţilor trebuie să aibă importanţă prioritară în raport cu categoria de ordin juridic din care fac parte asemenea migranţi.[5]

4 XXXe Conférence internationale de la Croix-Rouge et du Croissant-Rouge. Genève, Suisse, 26-30 novembre 2007 http://www.ifrc.org/Global/Governance/Meetings/International-Conference/2007/obj2-background-doc-fr.pdf (consultat la 09.10.2017).

5 Thomas Linde. Humanitarian assistance to migrants irrespective of their status — towards a non-categorical approach. In: International Review of the Red Cross, Vol. 91, N° 875, September 2009, p. 568.

O asemenea abordare extra categorială impune refuzul de la o tradiţie îndelungată. Conform dreptului internaţional, dar și reieșind din specificul propriului mandat, organizaţiile umanitare deja de mai mult timp s-au deprins să evidenţieze anumite categorii de persoane forţat deplasate în calitate de prioritate. Astfel, organizaţiile, de regulă, examinau persoanele care se refugiau din cauza unui conflict armat, situaţie de violenţă sau că se aflau sub urmărire, ca o categorie ce necesită asistenţă specială. Migranţii „economici", dar și alţii ce nu cad sub regimuri stabilite de dreptul internațional și nu posedă o clasificare expresă, făceau parte mai degrabă din categoria comună, altfel spus, ce ar avea nevoie de ajutor umanitar.[6]

Ca rezultat al adresării în 2007 de a revizui strategia în direcţia respectivă, Federaţia Internaţională a Societăţilor Crucii Roșii și Semilunii Roșii a elaborat principiile generale ale propriei politici (enumerate în lucrare mai sus), stabilind delimitările strategice ale aspectelor umanitare ale migraţiei.[7] Acestea indică cum de evitat categorizarea pentru a-și concentra eforturile asupra aspectelor umanitare ale problemei.

În special, această politică se bazează pe noţiunea descriptivă a migraţiei, ceea ce permite treptat concentrarea eforturilor nemijlocit asupra problemelor umanitare și nu pe tipologia migranţilor. Mai mult, ea în mod clar este adresată celor ce lucrează nemijlocit cu populaţia, deoarece anume ei sunt principalii actori în cadrul acestui proces, transformând imperativele umanitare în acţiuni, astfel, evitând să se adreseze autorităţilor statului, care, de regulă, activează după principiul necesităţii îndeplinirii și asigurării îndeplinirii prevederilor de ordin juridic, în așa mod, delimitând migranţii pe categorii.

Elaborarea programelor în baza prevederilor de ordin juridic, metodă utilizată de mai multe organizaţii umanitare în ultimii ani, evidenţiază echitabil acel factor, că nivelul de dependenţă de care o persoană poate beneficia de drepturile sale, constituie unul din factorii ce determină nivelul lor de protecţie. Totodată, această metodă a dat un imbold pentru mai mulţi lucrători umanitari să ia în consideraţie, în primul rând, categoriile de drept, dar nu să examineze problema *in integrum*.[8]

Între timp, chiar și adepţilor abordării tradiţionale „bazate pe necesităţi" le vine greu să evite alegerea unor categorii de beneficiari de ajutor și a planificării corespunzătoare a programelor, indiferent de faptul dacă asemenea categorii se evidenţiază în baza statutului juridic sau al unui alt element unic distinctiv. Or, elaborarea unor programe speciale uneori devine un factor vital pentru unele categorii, cum sunt, de exemplu copiii.

Adevărul este că în trecut activitatea umanitară era în special coordonată în raport cu categorii speciale, în primul rând — refugiaţii și solicitanţii de azil și nu

6 Idem.

7 International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies, Policy on Migration, May 2009 http://www.ifrc.org/Docs/pubs/who/policies/migration-policy-en.pdf (consultat la 09.10.2017).

8 Thomas Linde, op. cit., p. 569.

în raport de migraţie în sensul larg al cuvântului, în calitate de sursă a preocupării umanitare. Această tendinţă își găsește reflectarea și astăzi în planificarea activităţii a mai multor societăţi naţionale. Lărgirea domeniului de interes cu păstrarea cunoștinţelor speciale de expertiză, dar și abilităţile acumulate pe parcursul mai multor decenii, impun modificări serioase în elaborarea strategiei și utilizarea structurilor și resurselor prezente.

Așa, de exemplu, este evident că societatea naţională, care solicită asistenţă din partea statului la implementarea programelor pentru susţinerea persoanelor solicitante de azil și refugiaţilor, nu ar accepta pur și simplu să-și lărgească activitatea, pentru a oferi ajutor suplimentar migranţilor, care, în principiu, sunt consideraţi iregulamentari. Mai mult, în unele state asemenea programe de ajutor pot fi calificate ca o încălcare, ceea ce poate pune sub lovitură asistenţa financiară din partea statului, acordată acelor grupuri pe care statul le consideră legitime, în special aceasta se referă la solicitanţi de azil și refugiaţi.

În realitate există un pericol răspândit, dar totodată și logic, că o abordare umanitară largă a problemei migraţiei, ce va presupune că migranţii iregulamentari ca și cei regulamentari, în egală măsură, au dreptul la ajutor umanitar elementar și protecţie în baza conceptului necesităţilor umane și nivelului scăzut de protecţie, va afecta protecţia specială aplicabilă faţă de solicitanţii de azil și refugiaţi. Totodată este bine cunoscut faptul, că aspectele umanitare ale migraţiei depășesc limitele în cadrul cărora societăţile naţionale, dar și organizaţiile internaţionale specializate, în mod tradiţional lucrau cu persoanele forţat deplasate, din simplu motiv că chestiunea în cauză necesită o abordare corespunzătoare.[9]

În plus, însăși esenţa acţiunilor umanitare constau în faptul că noi nu stăm să aşteptăm când v-or fi formulate definiţii clare și stabilite procedurile necesare pentru aprecierea unei situaţii de criză. Ba din contra, oamenii antrenaţi în activitatea umanitară trebuie în permanenţă să revadă domeniile de asistenţă, pentru a da un răspuns adecvat întregului complex de probleme sociale, odată cu apariţia acestora. Indiscutabil este faptul, că migraţia reprezintă un fenomen tipic al unui asemenea fenomen dificil, ce se află în proces de dezvoltare — nu există o noţiune juridică a migraţiei, cu caracter imperativ, recunoscută la nivel internaţional. Terminologia utilizată astăzi poartă un caracter formal, fiind puternic politizată. În plus, statutul migranţilor și însăși situaţia creată pe întregul parcurs urmat de aceștia, pot suferi anumite schimbări. Totuși, cunoaștem că necesităţile umanitare și lipsa unei protecţii, caracteristice acestui fenomen, impun necesitatea revizuirii strategiei în cauză.

Activitatea umanitară are *a priori* un factor — beneficiarilor ajutorului le sunt caracteristice un șir de criterii care, în ansamblul său, argumentează necesitatea lor în asistenţă și protecţie. Formarea unor categorii speciale în baza unui criteriu luat aparte sau a unui semn, probabil că ar putea ajuta la soluţionarea chestiunilor teoretice, însă, aduce puţin folos în situaţiile în care este nevoie de a da un răspuns

9 Idem, p. 570.

adecvat necesităţilor reale ale oamenilor, reieşind inclusiv din specificul cultural şi politic al acestora. Clasificarea în „refugiat", „migrant" etc. sunt nişte abstracţii, care nu reflectă *in integrum* dificultatea stării reale.

De exemplu, este evident faptul că migrantul devine migrant nu doar din cauza necesităţilor umanitare prezente şi a lipsei de protecţie; mulţi dintre migranţi nici nu au nevoie de ajutor. Şi din contra, nu orice persoană neprotejată, care are nevoie de ajutor, obligatoriu este migrant.[10]

Astfel, utilizând un sistem creat din diverse criterii relative, ajungem la o descriere a fenomenului, care permite să apreciem nivelul ajutorului umanitar necesar. Totodată, nu există necesitatea de a lua anterior o decizie expresă, dar artificială, referitor la faptul, care ar fi acel minimum necesar inclus în lista beneficiarilor.

Putem constata că pentru a reflecta nemijlocit îngrijorarea umanitară, ce apare în legătură cu fenomenul dificil şi universal al migraţiei, cel mai bine este să folosim o abordare descriptivă, la baza căreia stă mai degrabă „ansamblul de fenomene ce trezesc îngrijorare", decât evidenţierea unor „categorii" concrete.

Totodată, venim şi cu constatarea unui fapt firesc pentru situaţia creată în jurul problemei migranţilor. Or, reglementările de ordin juridic deseori apar în calitate de perdea după care se ascund autorităţile statului, iar uneori chiar şi unii reprezentanţi ai organizaţiilor umanitare. Totuşi, trebuie să constatăm că suntem martori ale unor schimbări în conştientizarea fenomenului migraţiei la începutul secolului XXI în baza unei abordări conceptuale noi, atunci când piatra de temelie o reprezintă interesul faţă de fiinţa umană, chiar dacă statutul acesteia la moment rămâne unul nedeterminat sau mai puţin determinat din punct de vedere al dreptului internaţional. Iată doar un exemplu. Din punct de vedere al recunoaşterii caracterului global al problemei al migraţiei un interes sporit prezintă Declaraţia „Together for Humanity", adoptată în cadrul celei dea XXX-a Conferinţe internaţionale a Crucii Roşii şi Semilunii Roşii.[11]

Încheiere

Analiza situaţiei create în jurul asistenţei umanitare în condiţiile conflictelor, dar şi a provocărilor de alt gen, ne permit să facem unele concluzii.

În primul rând, la examinarea obiectului acţiunilor umanitare în domeniul migraţiei, trebuie să ne abţinem atât de la includerea migranţilor într-o categorie sau alta, cât şi de la excluderea acestora din categoria respectivă. Totodată, trebuie să grupăm obiectele reieşind din necesităţile umanitare, pe care le pot suporta migranţii, caracterizându-i pe aceştia ca pe membri ai unei „societăţi ce trezeşte îngrijire".

În al doilea rând, trebuie să îmbunătăţim sistematic recomandările la nivel de lucrători umanitari locali, acolo unde imperativul umanitar se traduce în limba

10 Idem, p. 573.

11 30th International Conference of the Red Cross and Red Crescent, Geneva, November 2007. Resolution 1: `Declaration: Together for Humanity` http://www.ifrc.org/Docs/pubs/events/intconf07/adopted/declaration-en.pdf (consultat la 09.10.2017).

unor acţiuni practice şi nu la nivel de abordare de stat, atunci când se cere strict respectarea şi transformarea în viaţă a recomandărilor de ordin juridic, a normelor şi principiilor ce clasifică migranţii după categorii.

Subiectul abordat face parte dintr-un domeniu extrem de sensibil la etapa contemporană, inclusiv pentru Republica Moldova. Fiind situată într-o zonă „seismică" din punct de vedere al unor conflicte reale, dar şi potenţiale, ar trebui să conştientizăm faptul că eforturile întreprinse de organizaţiile internaţionale cu profil umanitar de a schimba atitudinea faţă de migranţi, direct sau indirect, v-or afecta şi Republica Moldova. Astfel, autorităţile statului, dar şi societatea civilă, trebuie să fie pregătite să dea un răspuns noilor provocări în contextul unor interpretări moderne al conceptului de „migrant".

Lucrarea a fost prezentată la 22.10.2017